

Gloser til Platon *Staten* VI. 492a-493d

For sammenhængen se oversigten over hele *Staten* og over sjette bogs begyndelse. Sokrates har i et stykke tid talt med Platons bror Adeimantos. Forrige replik lød:

‘Gælder det samme så ikke for sjælene, ψυχάι, Adeimantos?’ spurgte jeg. ‘Ender de bedste sjæle ikke som helt udsædvanligt dårlige sjæle, hvis de får en dårlig opdragelse og uddannelse παιδαγωγία? For jeg går ud fra, at du mener, at store forbrydelser og ren ondskab har deres udspring i en stærk natur, νεανινή φύσις, der er blevet ødelagt under sin opvækst, τροφή – ikke i en svag natur. Eller mener du måske, at en svag natur kan skabe noget af virkelig betydning, hvad enten det er godt eller ondt?’ ‘Nej, du har ret,’ sagde han.

Kapitel 6

Henvisninger i fed til **ΒΑΣΙΣ**.

...

- 492a ἦν... (fem. fordi korrelatet er φύσις) LS er proleptisk (**12.8**) i forhold til næste LS
θε-* sætter fastslår, bestemmer
φύσις, ἡ natur
ἄν = ἔάν – begynd analysen her!
οἶμαι parentetisk: ’tror jeg’, ’nok’
μάθησις, ἡ lærdom, undervisning
προσ-ήκων egl. ptc passende
τυχ-* + gen **12.5.2** opnår
αὐξάνω forøger, i med. vokser
ἀνάγκη, ἡ nødvendighed, + inf **11.3.1** det er nødvendigt at...
ἀφ-ικνέομαι når frem til
παρ-* aor pass ptc < σπείρω sår, spreder (δια-σπορ-ά, σπέρ-μα)
φυτεύω planter (φυ-τον plante, urt)
τρέφω ernærer, i med. trives, vokser
τάναντια = τὰ ἐναντία det modsatte
βοηθέω + dat hjælper
- 5 τυχ-* + ptc **16.3.2.1** (Platon elsker denne perifrastiske form, der tilsyneladende ikke betyder andet og mere end den usammesatte. Subj er τις θεῶν)
ἡγέομαι mener, tror
δια-φθείρω ødelægger, spolerer
ιδιωτικός *adj* privat, som enkeltperson
ὅτι = ὅ,τι **4.3** - ἄξιον λόγου ord værd = ’værd at nævne’
- b παιδεύω opdrager
τελεός *adj* afsluttet, fuldkommen
ἀπ-εργάζομαι fremskaffer, producerer
οἷος *pron* sådan som **4.6**
πρεσβύς *adj* gammel (aldersmæssigt)
πότα δή
ἦ δ’ ὅς, **4.2.2** sml. nedenfor ἦν δ’ ἐγώ ’sagde jeg’ - verbet ἦμι bruges på attisk hovedsagelig i disse to præteritumsformer
- 5 συγ-καθέζομαι sætter mig
ἄθροοι *adj* samlet
ἐκ-κλησία, ἡ folkeforsamling
δικα-στήριον, τό retssal

- θέατρον, τό teater
 στρατόπεδον, τό lejr
 κοινός *adj* fælles
 πλήθος, τό mængde
 σύλ-λογος, ό samling, forsamling
 θόρυβος, ό larm, spektakel
 ψέγωkritiserer
 έπ-αίνεω roser
 ύπερ-βάλλω overdriver (NB et adv afledt af et ptc: 'overdrevet')
 έκ-βοάω udråber – se app. crit.
 κρουτέω slår
 c πρός δέ αὐτοῖς foruden dem selv...
 πέτρα, ἡ klippe
 τόπος, ό sted
 έπ-ηγέω giver echo
 δι-πλάσιος *adj* dobbelt
 παρ-έχω yder, giver
 έν τῷ τοιοῦτῳ i en sådan (situation) – det finitte vb er οἶε, tror du + *aci* i de følgende infinitte
 nexus, der både gengiver HS og LS **14.9** sidste sætninger.
 τὸ λεγόμενον udtrykket, 'som man siger' - idiomet bruges i forbindelse med faste vendinger
 καρδιά, ἡ hjerte (kardiogram!)
 ἴσχω *iterativ* af έχω holder fast, har styrke, ισχύς
 παιδεία ιτωτική privat uddannelse (med egen lærer)
 άνθ-έξειν *fut* af άντ-έχω holder stand (έξ-*)
 κατα-κλυζω oversvømmer
 οἰχομαι går – altid med et ptc conj **16.3.2.1**
 ροῦς, ό strøm
 ἤ *adv konj* hvorhen
 έπι-τηδεύω bestræber mig på, interesserer mig for
 d πολλή ανάγκη

kapitel 7

- Sokrates elsker at indlede et nyt afsnit med en formulering, hvor samtalepartneren ikke ved, hvad han skal være enig i, og derfor spørger som her.

- οὔ-πω
 ειρή-καμεν*
 ποῖος hvilken slags? **4.6**
 5 ἦν (άνάγκην) sml. 492a1
 ἔργον, τό handling, dåd,
 λόγος, ό ord
 προσ-τί-θη-μι lægger til 'griber til'
 πείθω* overbeviser
 παιδευτής, ό lærer
 ά-τιμία, ἡ vanære = tab af borgerrettigheder
 χρήματα, τά penge(bøde)
 θάνατος, ό død(sdom)
 κολάζω straffer, tugter
 τείνω strækker mig
 10 έναντία + *dat* imod
 κρατέω er stærk, får overtaget
 e οὐ γάρ ... άλλα και ikke bare det, men
 også...
 έπι-χειρέω prøver på (χειρ)

- ἄ-νοια, ἡ vanvid
 μὴ γένηται prohibitiv konj **14.2**
 ἄλλοιός anderledes (dvs. bedre?) – se app crit!
 ἦθος, τό skik, sædvane, karakter
 παιδεία ἡ (solisternes og demokraternes)
- 5 ἀνθρώπειος *adj* menneskelig / θεῖος *adj* guddommelig
 ἑταῖρος, ὁ ven
 παρ-οιμία, ἡ ordsprog, lignelse
 ἐξ-αιρέω fjerner, dvs. undtager hortativ konjunktiv **14.2**
 χρῆ **11.3.1**
 εἰδ-^{*}
- ὅ-τι-περ lige netop det som = det og kun det som...
 σώζω redder, frelser bevarer
- 493 οἷον δεῖ sådan som det bør
 κατά-στασις ἡ opstilling, anordning, type
 πολιτεία, ἡ forfatning
 μοῖρα, ἡ skæbnelod (en tildeling, som man ikke selv kan bestemme)
 κακῶς φημί (ἐρ-^{*}) taler dårligt = har uret i
 ἄλλως *adv* anderledes
 ἔτι τοῖνυν ... τότε δοξάτω (aor. imp 3 sg) Endvidere sandelig... dette skal synes for dig =
 Endvidere skal du være enig i følgende. Sml 492d!
- 5 ἕκαστος + undrforstået δοξάτω, der efterfølges af μή + inf
 μισθ-αρνέω arbejder for løn
 ἀντί-τεχνος ὁ medbejler, konkurrent
 μὴ ἄλλα ἢ ikke andre ting end = udelukkende
 δόγμα, τό mening, opfattelse
 δοξάζω fremsætter min mening
 ἀθροίζω samler
- 10 οἷόν-περ ἄν εἰ ligesom hvis
 θρέμμα, τό (< τρέφ-) opfostret dyr
 ἰσχυρός *adj* stærk
 ὀργή, ἡ vrede
- b ἐπι-θυμία, ἡ begær, behov, trang
 κατα-μανθάνω lærer til bunds
 ὅπη *konj* hvorhen
 ἄπτω + gen griber om
 χαλεπός *adj* vanskelig, besværlig
 πρᾶος *adj* mild, føjelig
 φωνή, ἡ lyd
 ἐφ'οἷς ved hvilke (lejligheder)
 εἴωθα (egl pf) plejer
 φθέγγομαι giver lyd, udstøder lyd (diftong)
 ἡμερόω gør tam og føjelig, i med: er tam
- 5 ἀγριαίνω bliver ophidset
 συν-ουσία, ἡ sam-vær
 τριβή, ἡ beskæftigelse (og omsorg)
 συν-ίστημι sammen-sætter, kombinerer
 ὡς 'som om det er' jf **16.3.2**
 διδασκαλία ἡ undervisningsfag
 τρέπω vender
 τῇ ἀληθείᾳ i sandhed, 'i virkeligheden'

- c μέγαλον ζῷον et stort dyr = δῆμος
χαῖρω + dat glæder mig over
ἄχθομαι hader
τάναγκαῖα = τὰ ἀναγκαῖα
φύσις, ἡ natur, væsen
ὅσος **4.6**
- 5 δια-φέρω adskiller mig
τῷ ὄντι idet værende = faktisk
ἑώρακ-*
δυνατός *adj* mulig
δεικ-*
πρὸς Διός **9.5**
ἄ-τοπος *adj* som ikke hører nogen steder hjemme, umulig
παιδευ-τής, ὁ lærer
- d παντοδαπός *adj* af alle slags, blandet
συν-εἶμι går sammen, samles
ὀργή, ἡ vrede
κατα-νοέω forstår
γραφικὴ τέχνη malerkunst
ὁμιλέω taler sammen – NB sætningen er anakolutisk, dvs. at den ikke hænger grammatisk rigtigt sammen (men nok meningsmæssigt). Det sker ikke sjældent hos Platon og kan være et siltæk.
ἐπι-δεικ-* viser
ποίησις, ἡ skabelse, frembringelse (poesi!)
δημι-ουργία, ἡ håndværk
διακονία, ἡ tjeneste, hjælp
- 5 πέρα + gen ud over, mere end
Διομήδεια ἀνάγκη Diomedisk nødvendighed. Formentlig et ordsprog udsprunget af følgende: Diomedes og Odysseus stjal lige før Trojas fald sammen Palladion (en lille Athene-ikon). Odysseus prøvede at dræbe D, som imidlertid overmandede ham og bagbandt ham, hvorefter han drev O ud af lejren med slag fra sit sværd.
ἐπ-αινέω roser
πώ-ποτε nogen sinde
λόγον δίδωμι aflægger regnskab, står til ansvar
κατα-γέλαστος *adj* komplet latterlig